

Informācijas strukturēšanas un vizualizācijas loma studējošo profesionālās lietpratības attīstīšanā

Aira Aija Krūmiņa

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Sabiedrības veselības un sociālās labklājības fakultāte, Latvija*

Ievads. Mūsdienu informatīvajā telpā kā docētājam, tā studējošiem jābūt gataviem operēt ar lielu faktoloģisko materiālu, kura saglabāšana apziņā, jēgpilna izmantošana studijās un profesionālajā darbībā nereti sagādā grūtības kā vieniem, tā otriem. Studiju procesa interaktivitātes nodrošināšanā svarīga loma ir abpusējai sadarbībai un spējai efektīvi izmantot visdažādākās mācīšanās tehnoloģijas. Psiholoģisko pētījumu rezultāti liecina, ka cilvēki grafiskā veidā strukturētu informāciju parasti uztver un apgūst vieglāk, nekā tā paša satura tekstuālu informāciju, vēl vairāk – darbs ar informāciju un aktīva personīga līdzdarbība informācijas strukturēšanā attīsta domāšanu un sekmē profesionālas, lietpratīgas attieksmes veidošanos pret lietām, zināšanām un dzīvi.

Pētījuma mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot atsevišķu tradicionālu informācijas grafiskās organizēšanas paņēmieni izmantošanas iespējas veselības pedagoģijas kursā un izvērtēt, kā šo paņēmieni lietojums studiju procesā sekmē studējošo domāšanas, attieksmju, līdz ar to profesionālās lietpratības attīstīšanos.

Izvēloties konkrētus informācijas grafiskās vizualizācijas paņēmienus:

- prāta jeb mentālās kartes (*mind mapping*) – kā ideju un domu ģenerēšanas, vizualizēšanas, tātad *asociāciju veidošanas* līdzekli,
- jēdzienu jeb konceptu kartes (*concept mapping*) – kā pakāpeniskuma un dažādas nozīmes kopsaistību starp jēdzieniem (cilvēka apziņā izveidots vispārinājumu, abstrakciju vai parādību būtisku iezīmju kopums), tātad *attieksmju raksturošanas* līdzekli,
- argumentu kartes (*argument mapping*) – kā kopsaistību starp apgalvojumiem un iedomātajām situācijām, tātad *paša atklātu secinājumu izdarīšanas* līdzekli, ar interviju un atvērtā tipa jautājumu aptaujas anketas palīdzību analizēts un vērtēts studējošo viedoklis, identificēti ieguvumi un iespējamās neveiksmes / grūtības studiju procesā.

Rezultāti. Studentu viedokļu analīze rāda, ka studiju vidē, kurā docētāja un studējošo abpusēja sadarbība informācijas strukturēšanā un vizualizēšanā tiek mērķtiecīgi virzīta profesionālās lietpratības attīstīšanā, būtiska nozīme ir vairākiem aspektiem, t. sk. sākotnēji izvēlētajam strukturējamās informācijas apjomam, informācijas lietderīgumam konkrēta studējošā potenciālajā profesionālajā darbībā un paša studējošā atklāto / izdarīto secinājumu nozīmīgumam. Savukārt docētāja akadēmiskā meistarība (studējošo vērtējumā) sevī ietver vispirms precīzu mācīšanās metodes skaidrojumu, spēju elastīgi strukturēt informāciju pašam, vienlaikus saglabājot objektivitāti un zināmu empātiju arī studējošo viedokļu strukturēšanā.

Secinājumi. Sākotnējie pētījuma rezultāti liecina, ka informācijas strukturēšanas grafisko paņēmieni lietojums dažādo un “atdzīvina” studiju procesu, sniedz studējošajiem jaunu pašvirzītas mācīšanās pieredzi un sekmē studējošo profesionālās lietpratības attīstību. Tomēr šobrīd pētījumā iesaistīto studējošo skaits un salīdzinoši nelielais laika intervāls vēl neļauj pilnībā spriest par katra konkrēta grafiskās vizualizācijas paņēmiena rezultativitāti konkrētā studiju situācijā.